

Enheten för naturvård

Dansbol SE0110381

Bevarandeplan för Natura 2000-område (enligt 17§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLAN

Datum
2015-12-17Beteckning
511-21033-2015

Namn	Dansbol	Areal	0,57 ha
Natura 2000-kod	SE 0110381		
Kommun	Norrtälje		
Fastställd av Länsstyrelsen	2015-12-17		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Holmens bruk AB		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
Ingen livsmiljö finns rapporterad från området.			

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Denna art finns upptagen i bilaga 2 till EG:s art- och habitatdirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
1052	Asknätfjäril*	<i>Euphydryas maturna</i>

* = Starkt hotad art (EN) enligt den nationella rödlistan.

Bevarandesyfte för Dansbol

Bevarandesyftet och beskrivningen av arten nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

Det övergripande syftet med Natura 2000-området Dansbol är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för asknätfjäril.

I Sverige finns Asknätfjärilen endast kvar i två populationer varav en i norra Norrtälje. Asknätfjärilen i länet lever i plantskogar och försvinner när skogen börjar komma upp och skugga. Delpopulationerna flyttar alltså omkring i

BEVARANDEPLAN

Datum
2015-12-17

Beteckning
511-21033-2015

landskapet och finns på varje enskild lokal endast under ett par årtionden. Natura 2000-områdena är tänkta att skötas för att kontinuerligt upprätthålla förhållanden påminnande om plantskog. Tanken är att de därifrån ska kunna sprida sig till nya lämpliga hyggen vartefter de uppstår i landskapet. Dansbol var vid utpekandet som Natura 2000-område en av de rikaste lokalerna för asknätfjäril i den norra delen av länets population. Flera nya avverkningsytor har bidragit till att detta för närvarande är den mest välmående delen av länets population.

Prioritering av skötselåtgärder framgår av tabell 3.

Bevarandemål för Dansbol

Att bidra till gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade arterna och livsmiljöerna uttrycks i detta område i följande mål.

Asknätfjäril (1052)

- Asknätfjärilens långsiktiga populationsutveckling i Dansbol ska vara stabil eller ökande.
- Området skall kontinuerligt motsvara en tidig hyggesfas.
- Det ska finnas kontinuerlig förekomst av ask- och olvonbuskar i soliga, vindskyddade lägen.
- Det ska finnas växter för fjärilens behov av föda i andra livsstadier, t ex kirskaål och skogstry.
- Områden med konstant markfuktighet ska finnas.
- Gläntan ska vara tillräcklig stor för att kunna ge aktuella värdväxtbuskar, ask och olvon, sol under minst sex timmar en solig dag.
- Spridning bör underlättas genom att bibehålla eller skapa öppna korridorer till skogsbilvägnätet eller till andra lämpliga områden.
- Det ska finnas ett förnaskikt med relativt långsam nedbrytning utan riklig molluskförekomst och gärna med vitmossor i direkt anslutning till larvernas viloplats för larver med flerårig livscykel och sommardiapaus (inaktiv period).

Beskrivning av området

Natura 2000-området Dansbol ligger i Norrtälje kommuns nordvästra del knappa en mil väster om Hallstavik i ett skogsdominerat landskap. Området ligger i en svacka med ungskog och plantskog. De närmaste omgivningarna domineras av stora hyggen och ungskogar, men det finns också en del mogen skog lämnad på höjder. I området börjar ett dike som avrinner åt sydväst. Enligt jordartskartan är jordarten kalkrik morän, men längs diket kan det på moränen finnas ett tunt lager lera. På skogsbilvägen öster om objektet har det under 2015 etablerats en sk fjärilsstig med skyltad information om fjärilar i allmänhet. Tanken är att det ska gå att se asknätfjäril vid en vandring utmed skogsvägen upp mot Hummelsvedjan.

BEVARANDEPLANDatum
2015-12-17Beteckning
511-21033-2015**Beskrivning av arter/livsmiljöer****Asknätfjäril (1052)**

Den starkt hotade asknätfjärilen kräver fuktiga öppna gläntor och hyggen där larvernas värdväxter ask och olvon växer på måttligt kalkrik, näringsfattig mark. Det har även noterats att larverna tidigt på våren är beroende av skogstry (*Lonicera xylosteum*) som föda innan asken slår ut. Asknätfjärilen är beroende av att dess förekomstytor hålls öppna så att solen kommer åt att värma larverna - de kräver en temperatur på upp emot 35 grader för att kunna tillväxa. Samtidigt bör ytorna inte bli alltför öppna, då honor undviker att lägga ägg i vindexponerade lägen. Vinden kan alltså inverka negativt på mikroklimatet i larvkolonin. Larverna är beroende av områden med konstant markfuktighet för deras viloperiod.

Asknätfjärilen är en utpräglad successionsart som maximalt kan leva 10–25 år på ett naturligt igenväxande hygge eller på annan igenväxningsyta. Den är beroende av en fungerande nyetablering på nya öppna ytor med asksly i skogen för att på sikt kunna finnas kvar i ett landskap. Arten är normalt mycket obenägen att sprida sig utanför sitt gynnsamma habitat av öppna föryngringsytor och öppna korridorer som bildas längs vattendrag, ledningsgator och skogsbilvägar. Förflyttningar inom dessa sammanhållna områden är oftast mindre än 500 m. I samband med extrema populationstoppar har arten lyckats etablera sig på maximalt 4,5 km avstånd från närmaste tidigare lokal.

Lokalerna i Norrtälje är uppdelade i en nordlig och en sydlig lokalgrupp med relativt svagt samband i en smal midja. Dansbol ligger i den nordliga lokalgruppen som har fler lokaler, men färre larvkolonier än den södra. I den norra finns totalt fyra Natura 2000-områden som är tänkta att skötas så att det kontinuerligt motsvarar en tidig hyggesfas för att fungera som spridningscentrum till mer kortlivade förekomster av hyggen i omkringliggande områden med aktivt skogsbruk. Spridning bör underlättas genom att bibehålla eller skapa öppna korridorer till andra lämpliga områden.

Dansbol utgjorde vid utpekandet en av de större lokalerna i den norra lokalgruppen. Populationen har sedan dess först haft en vikande trend för att under senare år åter öka något, dels som en följd av generell ökning på nya hyggen i omgivningarna, dels genom röjningsinsatser på lokalen.

Natura 2000-området ligger i en svacka, i gränsen mellan stora bestånd av ungskog med gran respektive plantskog. För att långsiktigt säkra soliga förhållanden på ask- och olvonbuskar inkluderades ungskog söder om lokalen i områdets avgränsning. Skogen i södra halvan av området har sedan successivt avvecklats. Den stora vindexponeringen som fanns vid utpekandet har minskat genom att den ungskog som kommit upp på hygget i norr ger successivt bättre vindsydd. För att bibehålla spridningsvägar har en öppen korridor röjts fram till skogsbilvägnätet 100 m nordost om Natura 2000-området.

BEVARANDEPLANDatum
2015-12-17Beteckning
511-21033-2015

Det dike som rinner ut från området förefaller utifrån kartmaterial och flygbilder börja inom Natura 2000-området och verkar alltså inte behövas för dränering av områden uppströms eller i övrigt utanför Natura 2000-området. Detta har dock inte kontrollerats i fält. Överlevnaden för larver i vilstadium i marken skulle kanske ökas, i vart fall under torrare somrar, om man lade igen diket inom Natura 2000-området. Känsligheten för torr mark kan dock genom genetisk anpassning till torrare sommarklimat vara mindre i norrtäljepopulationen än inom den välundersökta västmanlandspopulationen, varför åtgärder inte skall göras utan vidare undersökning och expertkonsultation.

Den del av asknätfjärilens utbredningsområde som ligger norr om vägen mot Hallstavik domineras av ungskogar och hyggen. De äldre bestånd som finns är i hög utsträckning skyddade som naturreservat eller inom FSC. Nya förnygringsytor, lämpliga för asknätfjäril, kommer antagligen att uppstå i mycket begränsad utsträckning under de närmaste 30-50 åren. Det kan därför snart uppstå brist på lämpliga livsmiljöer för asknätfjäril norr om landsvägen. Då är det viktigt att det finns någon rik lokal som sköts för att kontinuerligt upprätthålla en stark lokalpopulation som kan återkolonisera området när dagens ungskogar blivit avverkningssmogna. Mer noggranna studier av var lämpliga livsmiljöer kan uppstå genom framtida skogsbruk kan ge möjligheter att bättre värdera och tackla dessa framtida problem.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

Asknätfjäril (1052)

- Igenväxning av dess habitat då solinstrålningen minskar, vilket missgynnar vuxna individers och larvers utveckling. Den naturliga successionen gör att artens habitat kommer att förlora sin funktion.
- Ett sannolikt allvarligt hot som ännu är svårt att värdera är den snabba spridningen av askskottsjuka. Dels kan ask i stor utsträckning försvinna från området, dels kan Natura 2000-områdets skötsel försvåras om askarna inte bör beskäras eller kapas ner så att de ständigt befinner sig i tidig successionsfas. Beskurna askar med hög andel årsskott anses ännu mer känslig för angrepp av askskottsjuka än träd med hög andel äldre skott och grenar. Vuxna askar kan bli för vindexponerade eller för skuggade för att fungera som värdväxt för asknätfjäril.
- Skogsplantering.
- Avverkning av högvuxen skog i närområdet gör att lokalen kan bli alltför vindexponerad. Uppväxande ungskog kan kompensera för detta.
- Upplag av virke i lokalen.
- Dikning i anslutning till lokalen kan göra att markens fuktighetsförhållanden ändras genom uttorkning.

BEVARANDEPLANDatum
2015-12-17Beteckning
511-21033-2015

- Älgbete på ask kan medföra att fjärilens äggsamlingar blir uppätta.
- Isolering av en liten lokal kan få negativa genetiska effekter.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Asknätfjärilen är fridlyst enligt 4 och 5 §§ Artskyddsförordningen (2007:845).

Behov av ytterligare reglering

För att säkerställa gynnsam bevarandestatus kan formellt skydd i någon form behöva utredas vidare.

Förslag till skötselåtgärder

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder för Dansbol. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Område/art	Åtgärd	Tidsplan
Asknätfjäril (1052)	<i>Busk- och slyröjning bör göras kontinuerligt. Det är bra om reproduktionsområdets yta ökar och om kontakten med skogsbilvägnätet bibehålls.</i> Fårull bör sättas på små askar. En fårulltuss fastknuten på buskar med larvkolonier avskräcker älgen från att beta buskar inklusive ägg eller larver.	vart 5:e – 10:e år. Vartannat – vart 3:e år.

Bevarandestatus i dag

Tabell 4. Bevarandestatus hos ingående livsmiljöer och arter

Livsmiljö/art	Bevarandestatus
Asknätfjäril (1052)	Ej gynnsam. Ingen av de enskilda lokala populationerna av asknätfjäril är av sådan storleksordning att den är säkrad mot slumpmässigt utdöende. Arten är därför beroende av en fungerande metapopulationsstruktur där lokala utdöenden vägs upp av ny- och återkoloniseringar.

BEVARANDEPLAN

Datum
2015-12-17

Beteckning
511-21033-2015

Inventeringar i området och andra referenser

Artdatabanken. *Euphydryas maturna* – Asknätfjäril. Artfaktablad.

Hedin, E. 2005. *Inventering av asknätfjäril (euphydryas maturna) i Norrtälje kommun 2005*. Rapport från Norrtälje Naturvårdsfond.

Hedin, E. 2006. *Inventering av asknätfjäril (euphydryas maturna) i Norrtälje kommun 2006*. Rapport från Norrtälje Naturvårdsfond.

Hedin, E. 2007. *Inventering av asknätfjäril (euphydryas maturna) i Norrtälje kommun 2007*. Rapport från Norrtälje Naturvårdsfond.

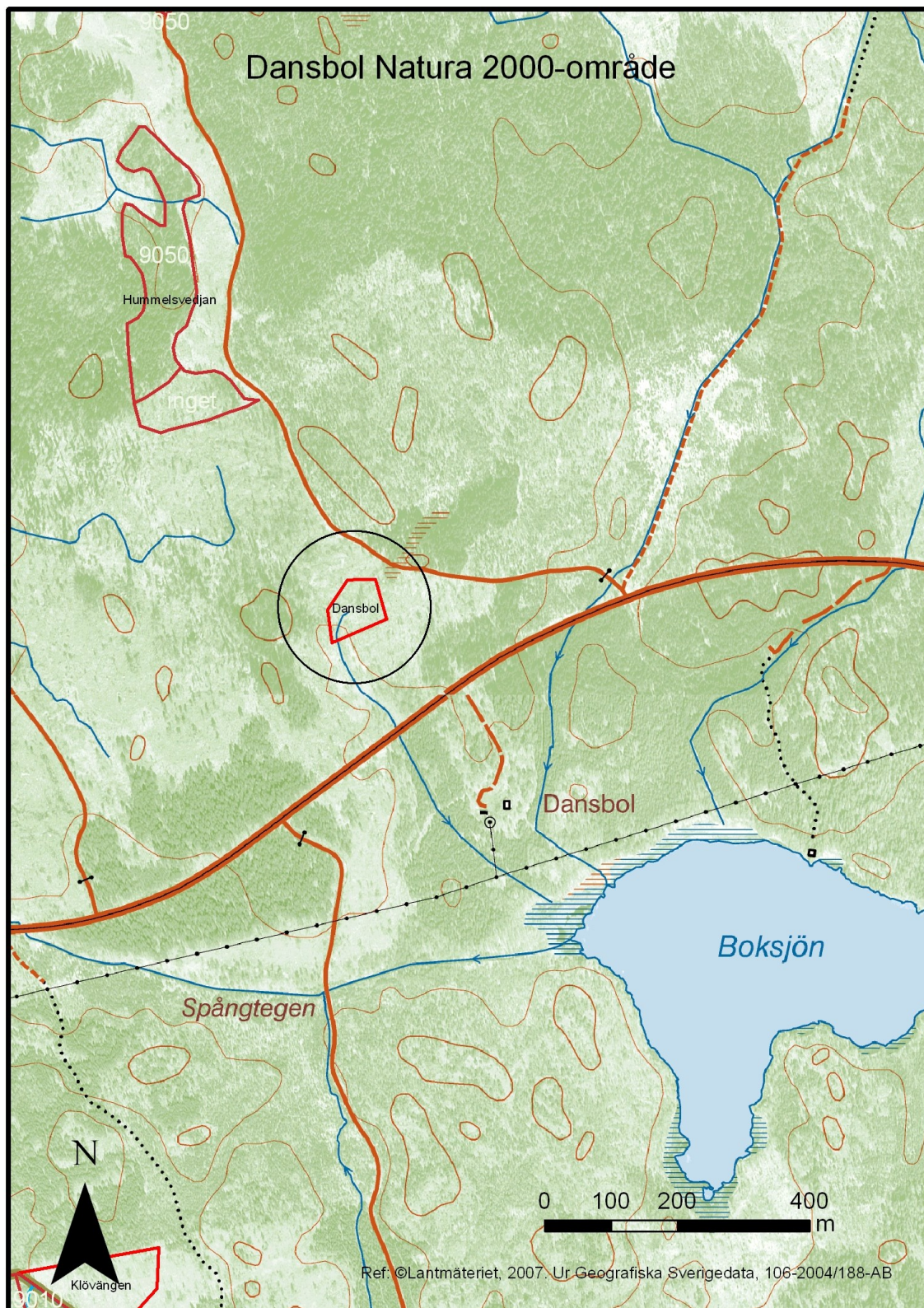
Länsstyrelsen i Örebro län. *Bevarandeplan för SE0240100 Spångabäcken-norra*.

Naturvårdsverket 2008. *Åtgärdsprogram för asknätfjäril 2007-2011 (Euphras maturna)*

BEVARANDEPLAN

Datum
2015-12-17Beteckning
511-21033-2015

Karta

Dansbol. Natura 2000-området ligger inom svart cirkel mitt på kartan och avgränsas med röd linje. Bakgrundskarta: Fastighetskarta med flygbild (Lantmäteriet).